

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון יג' פרשת תרומה - זכור חודש אדר שנת ה'תשפ"א לפ"ק

פסחים פג.-פמ:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה
במייל ניתן לפנות לכתובת המייל

sh0533132203@gmail.com

לתרומות ולהנצחות וכן בכל ענייני הגיליון ניתן
לפנות

להר"ר זלמן חיים הומינר בפל'

053-3132203

בברכה מערכת דפירשנו

נ.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן
נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

דף פג ע"א

קמז. בגמ' ואפי' בפסול ס"ד והא תנן
אבל המותר בטהור והשובר
בטמא אינו סופג את
הארבעים. צריך ביאור דהרי לא
כתיב שם במשנה דמותר
לשבור בטמא, אלא כתיב דאינו
סופג את הארבעים דמשמע
דאסור אבל פטור, וא"כ למה
קשה משם לומר דאפי' פסול
אסור לשבור, ואמת
דמדאורייתא משמע מכאן
דמותר אבל מדרבנן יש לומר
דכן אסור ולכך שורפן כולן,
ואדרבא קושיא היא על המ"ד
הסובר דמותר לשבור בטמא,
דכאן משמע דמדרבנן מיהו
אסור לשבור, וצ"ע.

דף פג ע"ב

קמח. בגמ' עצמות הפסח וכו' דילמא
הני דחלצינהו ולהנך לא
חלצינהו ובעו שריפה. היינו
דאם מיירי דכן חלצינהו כולם
אין לרב זביד לשרוף הכל מספק
שמא חלצינהו באיסורייהו, דהוא
סבר דאין שימוש נותר חמור
כ"כ להצריך שריפה מספק. אבל

קשה דלמה יהא חשש דלא
כולם חלצינהו ומשום איסור
שבירת עצם, הרי יש לומר דכן
חליץ כולם וקודם איסורם
חלצינהו, דהרי אמרנו דלרב
זביד מספק אין צריך שריפה,
וכמו דבקדשים לא מצריכינן
שריפה כך יש לא להצריך גם
בפסח שריפה, וצ"ע.

קמט. בגמ' מה ת"ל עד בקר ליתן לו
בקר שני לשריפתו. אבל קשה
דלבקר שני ניהא דאפשר
לדחותו דהא ניתן בקר שני
לשריפתו, אבל כשחל ט"ז
בשבת שנשרף בי"ז מנא לן,
הרי הוא כבר בקר שלישי ולזה
אין לימוד שאפשר לדחותו.
ואולי כיון שכבר מצינו דלא
הקפידה לשורפו בבקר ראשון,
ממילא כבר יש היתר לדחותו
אפי' לבקר שלישי, ודוחק הוא.

דף פד ע"א

קנ. בגמ' רבא אמר מה הן קתני
והכי קתני וכו'. היינו דמה
דכתיב ראשי כנפים והסחוסים
הם פירוש מהו הנאכל בשור
הגדול. אבל קשה דהא במשנה

כתיב כל הנאכל בשור הגדול וכו', ואח"כ כתיב ו'ראשי כנפים והסחוסים, היינו בוא"ו מוסיף דמשמע דהוא הוספה על קודם ולא פירוש, וצ"ע.

קנא. בגמ' הא הדר ביה ר"י לגבי דר"ל וא"ל אל תקניטנו שבלשון יחיד אני שונה אותה. היינו דר"ל הקשה לר"י איך הוא אומר שבתר סוף אזלינן הרי שם במשנה בחולין משמע דבתר השתא אזלינן דהא כתיב שם שעור הראש של עגל הרך הוא כבשר, ואפי' דאח"כ הוא מתקשה כיון דעכשיו הוא רך בתר השתא אזלינן והוי כבשר, והא ר"י עצמו אמר שם דהוא סתם משנה והלכה כמותה ואיך אמר עכשיו דבתר סוף אזלינן, ותירץ שם ר"י לר"ל דבתחילה היה לו הו"א דסתם משנה הוא דהלכה כמותה, אבל באמת שיטת יחיד הוא ואין הלכה כמותה ולכך חזר בו דבתר סוף אזלינן. אבל צריך ביאור איך הקשה ר"ל לר"י דבעינן לומר בתר השתא, הרי הוא עצמו סובר כאן דבתר סוף אזלינן. ויש לומר דלר"ל פשוט היה דהוא

שיטת יחיד ולכן אינו סובר כמותה, רק לר"י דבתחילה סבר דסתם משנה הוא לכן הקשה עליו. אבל עיין בתוד"ה הא הדר דכבר הקשה קושיא זו על ר"ל ושם תירץ בשם הירושלמי להיפך, דבאמת בסתם סבר ר"ל כהמשנה שם דבתר השתא אזלינן, ורק כאן בגידים משום גזירת הכתוב דבשר ולא גידין לכן סבר דבתר סוף אזלינן.

דף פד ע"ב

קנב. בגמ' אלא מאי אית לך למימר אביי אמר וכו' מבעוד יום נמי גזירה וכו'. היינו דכמו דשם לגבי גומרתא הוא מותר מדאורייתא ורק מדרבנן אסרוהו אם משום פקע אם משום הפסד קדשים, כך גם מבעוד יום באמת מדאורייתא הוא מותר רק רבנן אסרוהו משום גזירה.

קנא. בגמ' כדתניא ר"י בנו של ר"י בן ברוקה אומר אבר שיצא מקצתו ושברו אין בו משום שבירת העצם. צריך ביאור דמניין דר' ישמעאל סובר דווקא כרבי דבעינן ראוי לאכילה דלכך ראייה הוא דנפק"מ הוא לדבריו,

אולי כת"ק סבירא ליה דכשר בעינן ולכך היוצא מקצתו אין בו משום שבירת עצם, וא"כ מה הראיה מכאן לרב פפא, וצ"ע.

קנר. בגמ' מאי טעמא דהא חזי לאכילה דמטוי ליה ואכיל ליה. נראה דרב פפא דאמר לעיל על הא דשברו מבעוד יום דלכו"ע חייב עליו דהא לאורתא ראוי לאכילה הוא, מ"מ כרב נחמן דהכא לא סבירא ליה, דאפי' דכאן סבר רב נחמן דזה הוי ראוי לאכילה דהא מטוי ליה ואכיל ליה, מ"מ הוא דבר התלוי במעשה ויש לחשוש אולי משום איזה טעם הוא לא יעשה המעשה ולכן לרב פפא נראה דפטור עליה, ומשא"כ בחזי לאורתא דבזמן לבד הוא כבר ראוי ואין דבר היכול למנוע מן הזמן לבוא לכן סבר רב פפא דראוי לאכילה מיקרי.

קנר. בגמ' רב אשי אמר כל כי האי גוונא ודאי אין בו משום שבירת העצם דהא ודאי אינו ראוי לאכילה כלל. צריך ביאור בדבריו דהא משמע דלכו"ע בעינן דבר הראוי לאכילה וא"כ במאי נחלקו ת"ק ורבי. והביאור

הוא דנחלקו אם די בדבר שמצד עצמותו הוא ראוי לאכילה אפי' דעכשיו המציאות דאינו ראוי לאכילה, או דבעינן ראוי לאכילה בכל פרטיו ודקדוקיו ואפי' בשיעור אכילתו וכדלקמן. אבל קשה דא"כ גם התירוצים של אביי דמיירי מבעוד יום ושל רב ששת דמיירי בנא שייך לתרץ לשיטת רב אשי, דהא גם בהם מיירי דאינו ראוי לאכילה בכל פרטיו ודקדוקיו, דהרי עכשיו אינם ראויים לאכילה דרק לאורתא או בצלייתו יהיו ראויים, וא"כ למה לא תירץ רב אשי כמותם ולמה ליה להביא תירוץ חדש. ואולי יש לחלק בין זמן ומעשה שעדיין חסרים בו כדי שיהיו ראויים, לדבר שחסר בשיעורו שגם במעשה וגם אחר שיעבור זמן לא יהא ראוי דלכן חמור בו יותר מה דהוא אינו ראוי ולכך אין בו משום שבירת עצם. ולרבינא דהביאו לקמן דגם סבר דלשניהם בעינן ראוי לאכילה ואפי' בשיעורו מודים ת"ק דבעינן, וא"כ א"א לחלק כמו שחילקנו עכשיו, צריך לומר דמחלוקתם באמת רק אם בעינן

שיעור הראוי לאכילה במקום שבירה או לא.

קנז. בגמ' תניא כארבעה מינייהו דתניא וכו'. קשה דאיך שייד להביא ראיה שהברייתא סוברת ככל ארבעה אלו והא הם חלקו זה על זה דכל אחד אמר על הקודם לו דאין חילוקו נכון, וא"כ אדרבא קושיא יש מברייתא זו עליהם דאיך חלקו על הברייתא לומר זה על חילוקו של זה דאינו נכון. ובאמת נראה דקושיא הוא עליהם רק דכאן הגמ' אינה מתייחסת אם ראיה הוא לאמוראים אלו או קושיא עליהם, אלא התייחסה לגוף תירוצם דלכך יש ראיה מכאן דתירוצם נכון הוא, ובאמת בקושיא זו על שיטת אמוראים אלו צריך עיון.

דף פה ע"א

קנז. בגמ' ואי אמרת וכו' למה לי דקולף עד שמגיע לפרק וחותך נקלף ביה פורתא ונתבריה. היינו דמה דאמרו לשבור רק בפרק הוא משום דשם הוא החלק הפסול דבכשר אסור לשבור, ואם אמרת דבכשר

במקום שאין בשר מותר לשבור, למה לא יקלף הבשר קצת וישבור אפי' במקום הכשר. **קנז. בגמ' רב הונא ורב חסדא חד אמר מפני חשדי כהונה.** וביאר רש"י דחיישינן שיפגל הכהן את הקרבן בכוונה משום איבה לבעלים, ולכך גזרו שיטמא ידיו ואז יצטרך להטביל ידיו וטירחא הוא בשבילו ולא יעשה כן. אבל קצת קשה דכי אם בשביל איבה עושה כן יש עדיין לחשוש שיהא מוכן אפי' להטריח עצמו קצת כדי להכשילו. ולכך נראה לומר דבזה דגזרו לטמא ידיו לא יעשה כן הוא משום דבכך יתגלה קלונו שיראו חבריו שחולך להטביל ידיו, ולכך לא יסתכן לעשות בכוונה פיגול דידוע שהוא יכול להתגלות.

קנז. בתוד"ה כשהוא אומר בסו"ד ותירין ר"ח לרשב"א דלרבא שפירש לעיל וכו'. היינו דלרבא אמרו לעיל דאין להשתמש בגחלת משום הפסד קדשים. וקשה דהא גם לאביי דמשום חשש פקע אסור להשתמש בגחלת אתי שפיר, ולמה אמר דרק לרבא אתי שפיר, וצ"ע.

דף פה ע"ב

קפ. בגמ' אמר ר' אמי המוציא בשר פסח וכו' בשבת מה שבת עד דעבד עקירה והנחה וכו'. היינו דלכך הביאו כאן דברי ר' אמי דלומד דבעינן הנחה משבת, דאם לא נלמד כר' אמי משבת יקשה דהיה אפשר לומר דלכך כתיב חוצה כדי לומר דלא די להוציאו מביתו כדי לחייבו אלא דבעינן הנחה בחוץ, ומכך דר' אמי כבר למד כן משבת ממילא חוצה מיותר כדי ללמוד ממנו דגם חוץ לחבורה אסור ואפי' בתוך ביתו.

קפא. בגמ' היו סובלים אותן במוטות הראשונים יצאו וכו' והא לא נח. היינו דהדין של פרים הנשרפים הוא דבעינן להוציאם מחוץ לג' מחנות, וכאן ביוה"כ כתיב יוציא אל מחוץ למחנה, וא"כ קשה דהרי מחוץ לג' בעינן ולא די מחוץ למחנה אחת, ותירצו שם דבאמת מחוץ לג' בעינן וכתיב מחנה אחת לומר דדי בזה שהוציאם כבר ממחנה אחת לטמא בגדים, וא"כ חזינן דגם כשעדיין לא הונחו מטמא בגדים, דהרי באמצע הדרך

מיירי ולר' אמי הא בעינן גם הנחה ולמה הם מטמאים. וזה תירץ דמיירי בנגררין דגם באמצע הדרך הרי הם מונחים ולכן הם מטמאים.

קפב. בגמ' אמר רב יהודה אמר רב וכן לתפילה וכו' הא גופא קשיא וכו'. צריך ביאור לפי מה דנסתפקו לקמן באגף עצמו מה דינו ולמסקנא אמרינן דבשערי ירושלים הוי כלחוץ אבל בשערי העזרה הוי כלפנים, א"כ מה יהא הדין לתפילה באגף עצמו אם כשערי העזרה כלפנים או כשערי ירושלים כלחוץ. ונראה לומר דיהא דינו כלפנים וכשערי העזרה, דרק בשערי ירושלים שטעם יש בהם דלא נתקדשו הוא דאמרינן כלחוץ, ומשמע דבסתם הוי דינו כלפנים.

קפג. בתוד"ה החלונות בא"ד והא דקתני הכא שנתקדשה עובי החומה הקידוש היה תלוי בדעת בי"ד. צריך ביאור דאם בדעת בי"ד הקידוש תלוי למה לא היה דעת בי"ד לקדש גם המקום שהיתה מהלכת התודה הראשונה ולא היתה צריכה לישרף, ומכך דדינה שנשרפת

משמע דכן הקידוש תלוי בהיכן הלכו התודות, וא"כ חוזרת הקושיא למקומה איך נתקדשו עובי החומה והחלונות, וצ"ע.

דף פו ע"א

קסד. בגמ' אבא שאול אומר עליית בית קדשי הקדשים חמורה מבית קדשי הקדשים וכו'. צריך ביאור מניין לו דחמורה העלייה יותר ממנה עצמה, הרי לכאורה בשניהם אסור ליכנס בסתם ורק לצורך המותר נכנסים, וממילא רק כפי הצורך הוא דנכנסים בה, ולכן מה דכהן נכנס פעם בשנה הוא משום הצורך המותר, ומשא"כ העלייה שאין צורך ליכנס בה לכן אין נכנסים כי אם פעם בשבוע וכו' לידע מה היא צריכה, וא"כ למה אמר אבא שאול דהוא חמורה יותר, וצ"ע. אבל מ"מ הקושיא של הגמ' קושיא היא דהא חזינן דהעלייה אינה פחות חמורה ממנה עצמה, ודלא כרב שאמר דעליות לא נתקדשו.

קסה. בגמ' והתניא ר"י אומר מחילות מתחת ההיכל חול כי תניא החיא שפתוחות לחול.

צריך ביאור למה כאן חילקו בדברי ר' יהודה דבפתוחות לחול איירי, ומשא"כ לעיל בדברי ר' יוחנן חילקו בין הר הבית לעזרה, הרי גם שם אפשר לחלק דמיירי בפתוחות לחול. ואולי מסתבר דתחת הר הבית כל המחילות לא נתקדשו ולכן לא חילק לומר דבפתוחות לקדש יהיו גם בהר הבית קדש, ובאמת לפי המסקנא דהכא מתחת לעזרה גם לא נתקדשו אלא הפתוחות לקדש ק"ו מהיכל.

קסו. בגמ' ותרתי למה לי אחת לכספא ודהבא ואחת לבנינא. היינו דהאומנים העוסקים בכסף וזהב שהן אומנות כבידה היו מחזירים כמידת הקטנה הצי אצבע יותר משל משה, והעוסקים בבנין אבנים מחזירים כהמידה הגדולה אצבע יותר משל משה. אבל צריך ביאור דא"כ לפי איזה מדה היו לוקחים העוסקים בזהב ובכסף, דהרי לפי מידת הקטנה א"א להם למדוד דהא לפי מידתה מחזירים הם וא"כ יש לחשוש למעילה, וא"כ אין זה כמו שאמרו לעיל דלכך

פיו הוא רק באופן שבאמת הפכו את פניהם הילך שבזה יש הבדל ממשי בין החבורות ולכן אסור לשמש לאכול בשניהם ולכך קופץ את פיו, אבל אם יושבים אלו כנגד אלו דאין הבדל כ"כ בין החבורות יהא אפשר לשמש לאכול בשניהם ולא יצטרך לקפוץ את פיו, וצ"ע אם ביאור זה ע"פ האמת הוא.

דף פו ע"ב

קסח. בגמ' היו יושבין ונסתלקה מחיצה ביניהן לדברי האומר וכו'. נראה דצריך לומר דמיירי בשני פסחים דכל חבורה אוכלת פסחה, דאל"כ הרי למ"ד אין אוכלין איך התחילו כלל לאכול בב' חבורות נפרדות. וא"א לומר דמיירי כאן רק למ"ד אוכלין ולכן אכלו כן מקודם, דא"כ למה אמרו לדברי האומר אין אוכלין. אלא ע"כ כמו שאמרנו דבב' פסחים איירי ועכשיו רק יש לברר אם יכולים להמשיך לאכול היות והוי כמקום אחר, דכל חבורה אינה במקומה הראשון כבתחילה דהא נסתלקה המחיצה. וכן נראה לדייק מדברי

בעינן אחת גדולה ואחת קטנה דבקטנה היו לוקחים ולפי הגדולה מחזירים. וצריך לומר דעכשיו חזרת הגמ' מלעיל דבאמת כולם היו לוקחים לפי המידה הרגילה בשוק דהוא כשל משה, והקטנה דהוא חצי אצבע יותר נעשית כדי שהעוסקים בזהב וכסף יחזירו כפי מדתה, והגדולה נעשית כדי שהעוסקים בבנין אבנים יחזירו כפי מידתה.

קסז. במשנה אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין וכו' כשהשמש עומד למזוג קופץ את פיו. וביאר רש"י דאין צריכים להסב אלו כנגד אלו אלא יכולין להפוך פניהם, דמשמע דמצד הדין יש להיות יותר יחד והיתר נתנו להם גם להפוך פניהם אפי' שנראים כשני חבורות נפרדות לגמרי. אבל עיין במה דביאר רש"י על השמש שקופץ את פיו דהוא כדי שלא יחשדוהו שאוכל עם חבורה אחרת, דמשמע דאסור להם להיות יחד אלא יש להבדיל ביניהם ולכן קופץ את פיו, וא"כ הוא סותר הא דביאר לעיל. ואולי יש לבאר דבאמת מה דאמרו דהשמש קופץ את

רק דכאן מיירי בחבורה שקראו
לו בסתם דכך דינו.

פרק ח' דף פז ע"א

קע. **בגמ' מאי רוצה בשעת שחיטה.**

וביאר רש"י ששאלו את פיה
בשעת שחיטה ואמרה בזה אני
רוצה. אבל קשה דמלשון
המשנה משמע דאחר ששחטו
שניהם אז יש לה להחליט מה
היא רוצה, דהא כתיב שחט
עליה בעלה ושחט עליה אביה,
דהיינו אחר שכבר שחטו מיירי,
וצ"ע.

דף פז ע"ב

קעא. **בגמ' דבר אחר גומר אמר ר'**

יהודה שבקשו לגמר ממונן של
ישראל בימיה. צריך ביאור למה
דווקא לה קרו שמה על שם
שרצו לגמר ממונן של ישראל,
וכי רק היא היתה קיימת בזמן
זה שרק לה יש לקרות שם על
זה, וצ"ע.

קעב. **בגמ' אמר לו רבש"ע יש לי**

בנים ממנה ואין אני יכול
להוציאה ולא לגרשה. וצריך
ביאור מהו הכפל לשון להוציאה

רש"י בד"ה היו יושבין דביאר
דמיירי בב' חבורות בשני בתים
ואכלו שם 'פסחיהן', דמכך דנקט
פסחיהן בלשון רבים ולא נקט
הפסח משמע דבב' פסחים
איירי.

קסט. **בגמ' בני חבורה נכנסים**

בשלושה ויוצאין אפי' באחד.

וביאר רש"י דמיירי על השמש
המשמש בסעודתן דאין לו
לשמש אם באו רק אחד או
שנים. וצריך ביאור דלכאורה
נראה דמיירי בדין כמה בעינן
שיבואו כדי שיוכלו להתחיל
באכילת הפסח דזה אמרו
דבעינן שיבואו ג' יחד, ולמה
רש"י ביאר דעל השמש מיירי.

ונראה דזה הבין רש"י מהא
דכתיב אח"כ והוא דרגש בהו
דיילא, דמשמע דבזה מיירינן אם
על הדיילא השמש לשמשם או
לא. אבל קשה כלל הדין כאן
למה בבאו פחות מג' אינו
משמשם, הרי זה דבר שצריך
להיות תלוי במה שהסכימו עמו
לפני כן. וצריך לומר דבאמת
אם אמרו לו בעניין אחר יש לו
לעשות מה שהסכימו ביניהם,

ולגרשה, וכן קשה למה לא יכול באמת להוציאה הרי גם למשה היה בנים מציפורה ומ"מ פירש ממנה. ועיין בבן יהוידע שביאר דמה שאמר אין אני יכול היה תירוץ על מה שלא עשה כן עד עכשיו, אבל משאמר לו הקב"ה לעשות כן חייב הוא לפרוש ממנה דודאי לא בא לעשות איפכא ממה שאמר לו הקב"ה, ומה דכפל ואמר להוציאה ולגרשה, אמר הושע להוציאה דהיינו לפרוש ממנה רק בתשמיש כמשה לא יכלתי, דהא היא מוחזקת בזנות ואם אפרוש תזנה תחתני, ואין היא כציפורה אשת משה דצדקת היתה, וגם לגרשה לגמרי לא יכלתי דהא בנים יש לי ממנה ואם אגרשה יוציאו לעז על בני דבני זנונים הם ולא בני דלכך גרשתיה. אבל עדיין קשה דהא הקב"ה אמר לו אח"כ דאשתך זונה ובניך בני זנונים, וא"כ נתברר דממילא היתה מזנה תחתיו גם כשלא פירש ממנה ובניו זנונים היו וא"כ גם לגרשה יכל דהא הלעז נכון הוא, וא"כ עדיין יקשה למה לא גירשה או פירש ממנה קודם.

ואולי יש לומר דהוא לא ידע בבירור שזינתה תחתיו וחשב דבכך שלא פירש מנעה מלעשות כן, ולכן הוא חשב שלא לפרוש ממנה, אבל הקב"ה שידע אמר לו דממילא אינך מציל כלום ולכן יש לך לפרוש.

קעג. בגמ' אין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ארבעה מלכים בימיו. צריך ביאור דהא רק כאן מצינו שקיפח ארבעה מלכים בימיו ולא בכל הנביאים ולמה אמר אין לך וכו'. ועיין מהרש"א דביאר דאין לך לאו דווקא הוא אלא הכוונה הוא על הארבעה נביאים שהביאו לעיל שכולם נתנבאו בימי הארבעה מלכים שהביאו כאן.

קעד. בגמ' ואמר ר"א לא הגלה הקב"ה את ישראל לבבל וכו' שנאמר מיד שאול הפדם. וביאר רש"י דכך יפדם מהר כמו שהבטיחם מיד שאול הפדם. וצריך ביאור דאם בשביל מה שהבטיחם הגלה אותם לשם היה לו אפשרות לומר שיפדם ממקום אחר וגם להגלותם למקום אחר, וא"כ עדיין צריך ביאור למה דווקא משם הבטיחם

לפדותם מהר דבשביל כך הגלה אותם לשם. ואולי מה דאמר עכשיו ר"א הוא המשך למה דאמר קודם דלכבל הגלה אותם כיון שאין יכולין לקבל גזירות אכזריות כאדום, דלכך הגלם לבבל שאינם אכזרים כ"כ, וזה אמר כאן דלכך הגלה אותם לבבל שהיא שאול דזהו מה שנאמר מיד שאול הפדם דהפסוק ממשיך דמכך יצא ד'ממות אגאלם' דאינם אכזרים כ"כ וכנ"ל.

קעה. בגמ' כתב הלוחות דכתיב ואשברם לעיניכם. וביאר רש"י דדבר פלא ראיתם בו שהעין פונה להסתכל בו, והיינו דהפלא שראו בו הוא דהאותיות פורחות באויר וחוזרות לשמים וממילא חזינן דחזרו למטעתן. וביאר המהרש"א דזה דייקו מכך דכתיב לעיניכם ולא כתיב לפניכם, לומר דפלא ראו בעיניהם ולכך יצאו כולם לחזות בו.

דף פח ע"א

קעו. בגמ' אמר להו כמה כי הני בזוזא אמרו ליה תלת בזוזא

אמר מלא צנא דדובשי בזוזא וכו'. צריך ביאור תלת בזוזא דאמרו מה כוונתם, אם לתלת תמרים או לתלת סלים, ומרש"י משמע דבתלת תמרים מיירי דפירש כמה מאלו בזוז אחד, דמשמע כמה תמרים מאלו שבסל הוא בזוז אחד, אבל א"כ קשה דלמה אמר אח"כ דמלא צנא בזוזא הרי תלת תמרים ודאי אינם מלא צנא. ואם נפרש דבתלת סלים כי הני שהביאו לפניו דהם בזוז אחד מיירי ניהא, דאז עולה דמלא צנא בזוזא הוא, אבל לרש"י קשה, וצ"ע.

קעז. בגמ' אמר מלא צנא סמא דמותא וכו' ובבלאי עסקי באורייתא. צריך ביאור דאם אמר עולא דקשה הוא ללמוד תורה אם אוכלים תמרים, איך אמר לעיל דלכך הוגלו ישראל לבבל כדי שיאכלו תמרים ויעסקו בתורה. ודוחק לומר דזה פירש דווקא בשעה שהניחו לפניו התמרים דאז חשב שהוא טוב ומיקל ללמוד תורה, דהא זמן מועט היה לו הו"א כן דרך עד הלילה חשב כן. ואפי' א"כ אמר דבר זה באותו זמן, למה

הביאו בגמ' דבר שהוא עצמו חזר בו מיד אח"כ, וצ"ע.

קעה. בגמ' אלא לא כאברהם וכו' אלא כיעקב שקראו בית שנאמר וכו'. וצריך ביאור דהא נאמר שם ונעלה אל 'הר' ה' דהיינו גם כאברהם, ולמה אמרו דלא כאברהם שקראו הר. ונראה לבאר דאפי' דאמרו גם הר, זה אמרו דהאמת הוא דהבית נמצא בהר ה', אבל היות וכבר קראו אותו בית דהיינו מקום מיושב כיעקב, ממילא אין זה כאברהם שלא קראו בלשון מיושב.

קעט. בגמ' כי גדול יום יזרעאל. וביאר רש"י יום כניסיהון מתרגמינן, דהיינו יום קיבוצם. וקשה דהא לעיל בהושע שאמר לו הקב"ה לקרות לבנו יזרעאל, פירש רש"י שם דזרעאל הוא מלשון לזורעם ולזרותם בגולה, ואיך שייך שכאן פירושו איפכא, וצ"ע.

קפ. בגמ' שמעת מינה יש ברירה א"ר זירא שה לבית מ"מ. וביאר רש"י דמכאן למידים דהאיש לוקח השה לכל בני הבית ואין צריך למנותם עליהן

מדעתן. והיינו דלכך יתום יכול לאכול היכן שהוא רוצה דהא אין צריך מינוי וממילא אין מכאן ראיה דיש ברירה, רק דבאמת אין כאן מינוי של היתום כלל.

קפא. בגמ' וכולן ששחטו וכו' מאי שנא אשה אמר רבא אשה וכל דדמי לה. וביאר רש"י דהיינו כל הני שיכולים למחות, והיינו עבדו ושפחתו העבריים ובנו ובתו הגדולים. אבל קשה דא"כ על מי נאמר וכולן ששחטו ושחט רבן עליהן דיוצאין בשל רבן, וכי על בנו ובתו הקטנים מיירי והא אין קטנים יכולים לשחוט לעצמם, ומוכרח דבגדולים מיירי, ואיך אמר רבא דכל דדמי לאשה יכולים למחות ויוצאין בשל רבן. ואפי' דאפשר לחוקים בעבדו ושפחתו הכנענים, מ"מ יקשה מהו וכולן, דמשמע דמיירי גם מבני ביתו דמיירינן מהם קודם. ועיין בתוד"ה על ידי דכתב דמיירי בקטנים ממש ולדבריו באמת קשה כנ"ל, אבל עיין מה שאכתוב שם דלרש"י כן יש לפרש דמיירי בגדולים הסמוכים

על שולחן אביהם וא"כ ניהא דבהם אמרו דיוצאין בשל רבם, דהא שם הבאנו ראייה דסבירא ליה כן מעבדו ושפחתו הכנענים דיכול למנותם ע"כ משום דסמוכים עליו, וא"כ ניהא דבאמת בנו ובתו הגדולים הסמוכים על שולחנו דינם כעבדו ושפחתו הכנענים כמו שאמרנו שם דבשניהם יכול למנותם על כרחם, וכמו דבעבדיו הכנענים יוצאין בשל רבן כך גם הדין בבנו ובתו הגדולים הסמוכים על שולחנו.

קפב. בגמ' והא תניא לא יאכל לא משלו ולא משל רבו. היינו דעכשיו א"א לתרין כדלעיל דכאן מיירי בלא קפיד רבו עליו שלא יאכל משלו, ולכן רק משל רבו לא יאכל, ומשא"כ בהא דתניא וכו' מיירי בקפיד רבו, דהא כבר אמרו דכאן מיירי בקפיד רבו לגבי עבד של שני שותפין, ולכן לא מסתבר לומר דלגבי חציו בן חורין לא קפיד.

קפג. בתוד"ה על ידי בסו"ד וגדולים פשיטא דיש בידם למחות אפי' סמוכין על שולחן אביהן. צריך ביאור למה פשיטא ליה לתוס'

דא"א למנותם ע"כ הרי במידי דאכילה מיירי ואם סמוכים על שולחנו בכל אוכל שאוכלים למה לא יוכל למנותם על כרחם. ובאמת מדברי רש"י משמע דכן יכול למנותם על כרחם, דהא בד"ה על ידי כתב דעבדו ושפחתו הכנענים יכול למנותם על כרחם כיון דסמוכים על שולחנו, וא"כ ה"ה בבנו ובתו הגדולים הסמוכים על שולחנו, וא"כ לרש"י יש לפרש דמיירי כאן כן בגדולים הסמוכים ולא בקטנים ממש.

דף פח ע"ב

קפד. במשנה שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון. היינו דשניהם שחט לרבו ובאמת אסור לו לימנות על שני פסחים ולכך יאכל מן הראשון, והשני כתב רש"י דישרף, דהא כבר נמנה על הפסח הראשון.

קפה. בגמ' אלא שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון והא תניא אין נמנין על שני פסחים כאחד. היינו דאסור לימנות על שני פסחים ולאכול מאיזה שירצה דהא אין ברירה, וא"כ איך כאן

איזה מהן הטמא, מ"מ כאן גם בארץ אינו דבר שא"א שיתברר, דהא אם יזכר ידע מה אמר ויהא יכול לאכול אחד מהם, ולכן כיון דנוסף לכך יש גם הטעם דקמי שמיא גליא ע"כ אין להם לעשות פסח שני, אבל בעורות דבארץ אין אפשרות לפשוט הספק בזה מה דקמי שמיא גליא לבד לא מספיק לפוטרו מפסח שני.

דף פט ע"א

קפז. בגמ' אלא משום מתנות דאילו פסח מתנה אחת ואילו שלמים שתיים שהן ד'. צריך ביאור למה עכשיו חזר לומר דמיירי בשלמים וממילא יש חילוק דיש בו יותר מתנות, הרי כבר הביאו קודם לתרץ דבנותר הפסח איירי והוא דינו כפסח, וא"כ חוזרת הקושיא למקומה למה בקרבן נשים לא יעשו כן. ואולי יש לומר דבזה דין נותר הפסח כן הוי בשלמים דבעינן בו יותר מתנות, ולכן אמרה הגמ' דגם בקרבן נשים א"א לעשות כן דהא נשתנו מתנותיו מפסח,

יכול לאכול מן הראשון, והא אין ברירה לידע מה רצה ולמה מן הראשון כן יאכל. וצריך ביאור דהרי מכך דלעיל אמרו דהרגיל בגדי יאכל טלה וכן איפכא משמע דמיירי באדם שאינו מקפיד, דאל"ה למה באמת יהא מותר לו לאכול, ואם באין מקפיד מיירי למה כאן לא יאכל מן הראשון הרי הראשון ששחטו לו יצא בו והשני כבר אינו נמנה עליו כלל. ובאמת מן התירוץ של הגמ' דבמלך ומלכה מיירי משמע דבהו"א אמרו דמיירי באדם המקפיד ואפ"ה הרגיל בטלה יאכל גדי ולהיפך, דמכיון דלא אמר מה היא רוצה יצא בה, ומשא"כ בשחטו שניהם שיש לו שניהם לפניו לא יצא במה שלא רצה ולכן הקשו והא אין ברירה, אבל למסקנת הגמ' מיירי כולה משנה באין מקפיד וניחא טפי למה הרגיל בטלה יאכל גדי ולהיפך.

קפו. בגמ' אבל אמתניתין לא כיון דכשרים נינהו דאי אידבר הוי חזי לאכילה קמי שמיא גליא. חיינו דאפי' דגם בעורות פסחיהן שנתערבו גם קמי שמיא גליא

ורק לגבי זמן אכילתו הוא
דמותר הפסח הוי כפסח.

קפת. בתוד"ה האי בהן, וא"ת וניתני
בהן קטן. צריך ביאור במאי
ניחא יותר קטן מגדול, הרי
לכאורה גם בקטן אם עבד פסח
אסור לו לאכול עכשיו, ואם לא
עשה פסח לא יצא עכשיו ידי
חובתו. ועיין במגן אברהם
(שמג) וזהב שבא שהביאו לבאר
או דבקטן אפי' עבד פסח
נותנים לו לאכול דאפשר לו
איסור בידיים לצורך חינוך, או
דבקטן אין בו דין מינוי ולכך
יכול לעשות גם פסח שני. אבל
נראה לבאר דבאמת מיירי
בקטן שלא עשה עדיין פסח,
ולכן אם פסח הוא יצא בה, ואם
לאו פסח הוא לא יעשה פסח
דממילא אין בו חיוב מן התורה
לעשות פסח.

קפט. בתוד"ה ונטרחו בא"ד אבל
כ"ע מודו דאם נשאר שעה
אחת בלא בעלים ולא חזי תו
לפסח. היינו דכיון דאותו אדם
ששלו הוי מותר הפסח כבר
עשה פסח, ממילא קרבן זה כבר
אינו ראוי להקריבו לפסח, דהא
לשם פסח כבר לא היה לו

בעלים שעה אחת, ורק לשלמים
כמותר הפסח הוא דראוי
להקריבו, וא"כ איך בעינן
לעשות עליו תנאי דבלא עשה
פסח שיעלה קרבן זה לשם פסח.
וזה תירץ תוס' דכאן מיירי
באדם שלקח ב' קרבנות
לאחריות ובאופן כזה גם
כשנשאר בלא בעלים אינו נפסל
לפסח, דהא כלל לא היה ברור
שהוא נעשה לפסח, ורק
בהקדישו ממש לשם פסח הוא
דנפסל בכשארין לו בעלים.

דף פט ע"ב

קצ. בגמ' איכא דאמרי הא לא
איבעיא לן אלא הכי הוא וכו'.
היינו דזה דבידיו יפות אפשר
לומר לו טול חלקך וצא ושלא
יאכל יותר מרגילות כל אדם, לא
איבעיא לן כלל דאפשר לומר לו
כן, אלא דהאיבעיא אם אפשר
כלל לחלק הבשר כל אחד מנתו
לפניו או שבעינן להביא הכל
יחד לכולם.

קצא. בגמ' אמר מאה פפי ולא חדא
רבינא. היינו דגם אפ' יאכל עם
מאה אנשים האוכלים כרב פפא
מ"מ לא יפסיד בחלקו כמו

שמפסיד חלקו כשאוכל עם רבינא לבדו, דהא האוכלים ארבע כשהוא אוכל אחד הוי ההפסד אחד וחצי חלקים, וכן גם במאה כאלו, כי בזמן שיאכלו כל אחד מהם ארבע הוא יאכל אחד, אבל כשאוכל עם רבינא שאוכל שמונה בזמן שהוא אוכל אחד, אזי ההפסד הוא שלושה וחצי חלקים, ולכן אמר דעדיף לאכול עם מאה פפי מחדא רבינא.

קצב. בתוד"ה ומאחר בסו"ד ומשני דמ"מ קנסין ליה. צריך ביאור

למה באמת קנסין ליה הרי לא עשה ממילא כלום ולא יבוא לעשות כן פעם אחרת. ונראה לבאר ע"פ המהרש"א דבהו"א של הגמ' אמר תוס' דרצו לקנוס את המוכר, ולכן קשה דאם לא עשה כלום איך שייך לקנסו הרי אין זה כספו כלל, דאין ממש בעשייתו, וזה תירצו דקנסין ליה היינו את הקונה שהרי כספו הוא וזה שלא יעשה כן פעם אחרת, והיינו דגם בלא עשה כלום עדיין חיישין שיבוא לעשות כן פעם אחרת.